

Enkele opmerkingen over het programma Werk & Inkomen 2010

De Cliëntenraad is van mening dat mensen belangrijker zijn dan de cijfers, en dat de belangen van (kwetsbare) burgers daarom niet ondergeschikt mogen worden gemaakt aan streefcijfers, en dat de lange termijn en werkelijk duurzame re-integratie belangrijker zijn dan resultaten op korte termijn. Helaas is de laatste jaren de indruk ontstaan dat de kwantitatieve doelstellingen en de korte termijn voorrang krijgen. De programmabegroting 2010 neemt die indruk niet weg. Er kan helaas een zekere discrepantie tussen woorden en praktijk worden geconstateerd.

Doel 10.1 Meer duurzame uitstroom naar werk

De Cliëntenraad is van mening dat de termijn van zes maanden die (in de Re-integratievisie) wordt gehanteerd geen duurzame uitstroom is en vindt daarom dat bij re-integratie naar langere termijnen gestreefd moet worden. Dit kan worden bewerkstelligd door er van uit te gaan dat de beste weg naar werk niet altijd de kortste of de snelste weg is, maar dat het van groot belang is dat de werkzoekende d.m.v. arbeidsmarktgerichte inhoudelijke scholing en training zodanig wordt toegerust dat de kansen op duurzaam werk echt verbeteren. De Nederlandse arbeidsmarkt vraagt vooral om geschoold personeel en daar moeten re-integratiebeleid en de uitvoering daadwerkelijk rekening mee houden. In Leiden gebeurt dit nu in onvoldoende mate. Er wordt te veel ingezet op snelle uitstroom naar tijdelijke banen, via bijv. trajecten met arbeidsovereenkomst (verloning van de WWB-uitkering), die gezien de aard van de werkzaamheden en het ontbreken van scholing en training niets aan de cv's van mensen toevoegen.

Doel 10.2 Meer trajecten op maat

In de opvatting van de Cliëntenraad SoZA zou bij re-integratie echt maatwerk moeten worden toegepast, waarbij ook wordt uitgegaan van de wensen en mogelijkheden van de werkzoekende en diens opleidings- en kennisniveau in relatie tot de arbeidsmarkt. Nu er is geen echt maatwerk. De gemeente beschouwt namelijk de keuze tussen twee al dan niet goed functionerende re-integratiebureaus al als maatwerk. Het persoonsgebonden re-integratiebudget (prb), de ultieme vorm van individueel maatwerk, bestaat vooral op papier (zoals ook de cijfers tonen), maar wordt niet onder de aandacht gebracht en het gebruik ervan daardoor bepaald niet aangemoedigd.

Er ontbreekt nu een doelgroepenbeleid voor mensen met een 'grote afstand tot de arbeidsmarkt', lang niet altijd door in henzelf gelegen al dan niet verwijtbare factoren. Een dergelijk beleid is naar onze mening wel nodig, zonder overigens daarbij het principe van individueel maatwerk te verlaten. Men kan hierbij denken aan het actief werven van vacatures voor bijv. ouderen, ex-gedetineerden en anderen met een zogenaamd vlekje, het wegnemen van vooroordelen enz., maar ook aan een soepele omgang met, of vrijstelling van, sollicitatieplicht van mensen van wie objectief kan worden vastgesteld dat de arbeidsmarkt hen niet wil. Leiden had tot 2007 zo'n beleid voor 50- en 57,5-plussers. Het heeft namelijk weinig zin om mensen van traject naar traject te sturen als er geen banen voor hen zijn, want dat leidt tot spanningen en gezondheidsklachten, en het is geld verkwistend, geld dat onder de huidige omstandigheden beter kan worden ingezet voor anderen en betere re-integratietrajecten. Overigens zou de gemeente Leiden wel een wat actievere rol als voorbeeldwerkgever mogen spelen.

Verkwisting van middelen is ook het zgn. Werkatelier, naast een enorme tijdsverspilling. De zgn. stages bestaan uit een paar weken eenvoudig werk die helemaal niets toevoegen aan een cv. Het Werkatelier is het tegenovergestelde van individueel maatwerk, want iedereen, jong of oud, hoger of nauwelijks opgeleid, gezond of ongezond, het Nederlands goed machtig of niet, (ex-)verslaafd of niet enz. enz. moet hetzelfde nutteloze traject doorlopen. Vorig jaar noemde de wethouder het een handhavingsmiddel. Daarmee wekt hij de indruk alle bijstandsaanvragers en -ontvangers als een soort verdachten te beschouwen die gestraft moeten worden. Op deze manier worden re-integratiemiddelen voor heel andere doeleinden gebruikt dan waarvoor ze bestemd zijn. Over de schendingen van privacy aldaar heeft u onlangs in het Leidsch Dagblad kunnen lezen. Mensen worden onaanvaardbaar onder druk gezet om allerlei details van hun privésituatie tegenover wildvreemden in groepsverband te vertellen. Dit is in de opvatting van de Cliëntenraad menonwaardig.

Doel 10.3 Meer aandacht voor de kwaliteit van re-integratiebedrijven

De Cliëntenraad is van mening dat re-integratiebedrijven hun kans hebben gehad maar die niet hebben gepakt. Hun haastig opgezette en tijdelijke filialen hebben geen kennis van de lokale arbeidsmarkt, geen netwerk van contacten in de regio en de stad, bieden geen scholing (buiten hun interne traininkjes e.d.) en niet of nauwelijks maatwerk en zijn niet klantgericht. In de opvatting van de Cliëntenraad zou de gemeente veel meer taken naar zich toe moeten trekken en slechts individuele modules (scholing, training enz.) moeten inkopen. Actieve bemiddeling en het werven van vacatures zou beter door de gemeente gedaan kunnen worden, want die is immers de constante factor in de regio. In het ideale geval zou hier wellicht een taak voor DZB weggelegd kunnen zijn, maar dan moet die organisatie af van het imago van alleen een sociale werkvoorziening.

Doel 10.4 Meer gesubsidieerd werk

De Cliëntenraad beschouwt gesubsidieerde banen slechts als opstapje naar regulier werk, en het moet als zodanig ook onderdeel van een traject zijn, en is tegen kunstbanen die alleen tot doel hebben om de statistieken een voor het college wat gunstiger aanzien te geven. Om dezelfde redenen is de Cliëntenraad tegenstander van 'trajecten met arbeidsovereenkomst', zgn. verloningstrajecten. De arbeidsovereenkomsten zijn minimaal (de aard van de werkzaamheden noch de plaats waar die verricht worden zijn gespecificeerd) en de werkzaamheden zijn eenvoudig zodat ze niets toevoegen aan een cv. Dergelijke trajecten hebben niets meer met maatwerk te maken en zijn uitsluitend bedoeld voor de tijdelijke verfraaiing van de statistieken en om het inkomensdeel WWB te ontlasten. Zowel laag als goed opgeleiden, voor wie men zich wel betere trajecten kan voorstellen, worden dergelijke trajecten ingedwongen.

Doel 10.7 Sneller afhandelen van aanvragen van financiële voorzieningen

Doel 10.8 Aantal mensen in de bijstand zo laag mogelijk houden

Doel 10.9 Minder lange uitkeringsduur

Het kan niet te vaak worden benadrukt dat kwaliteit, zorgvuldigheid en menswaardigheid niet ondergeschikt worden aan (tijdelijke) kwantitatieve doelstellingen.

Doel 10.10 Meer inkomsten uit terugvordering van onterecht verstrekte bijstand

Het komt enigszins merkwaardig over dat dit als inkomstenbron wordt beschouwd. De Cliëntenraad is van mening bij terugvordering altijd eerst naar de individuele omstandigheden gekeken moet worden. Het hanteren van streefwaarden staat hier haaks op.

Doel 10.11 Meer mensen bereiken uit de doelgroep door betere voorlichting.

Terugdringen niet-gebruik

Doel 10.12 Sneller afhandelen van aanvragen minimabeleid

Uiteraard kan de Cliëntenraad deze doelen onderschrijven. Het snelloket is een zeer oude wens van de Cliëntenraad SoZA.

Naast deze doelstellingen is de Cliëntenraad voorstander van indexering van de bedragen. Maar de Cliëntenraad pleit ook voor het hanteren van dezelfde vermogenstoets voor alle vormen van bijzondere bijstand als in de WWB is vastgelegd voor de reguliere inkomensvoorziening. Vanaf 1 januari 2010 mogen in verband met een wetswijziging ook hogere vermogensgrenzen bij de kwijtschelding van plaatselijke lasten worden gehanteerd dan de huidige zeer lage. Het zou logisch, overzichtelijk en administratief waarschijnlijk eenvoudiger zijn om één vermogenstoets te hanteren voor inkomensvoorziening, bijzondere bijstand en kwijtschelding van plaatselijke lasten en daarbij uit te gaan van de vermogensgrenzen die in de WWB zijn opgenomen.

Uit het bovenstaande volgt dat niet alle mensen met een zeer laag inkomen nu recht hebben op kwijtschelding van plaatselijke lasten. Voor hen heeft een koppeling met de bestanden van gemeentelijke belastingdienst in verband met bereik van het minimabeleid dus geen zin.

Doel 10.13 Meer inzet op preventie

Doel 10.14 Meer met succes afgeronde schuldhulpverleningstrajecten

Dit zijn uiteraard doelstellingen die de Cliëntenraad kan onderschrijven. De Cliëntenraad wijst er echter op dat er nog steeds wachtlijsten bij de Stadsbank zijn.